

## Voor het eerst een kast openen

Een zonnige zaterdagochtend, eind maart. Een stuk of tien cursisten staan zich te verkleden om voor het eerst een bijenkast te openen. De pakken zijn hagelnieuw en kraakzindelijk en ze zitten vol met scherpe vouwen. Er worden handschoenen uit de verpakking gehaald, broekspijpen dichtgebonden en kaplaarzen aangetrokken. Een enkeling probeert de licht gespannen en verwachtingsvolle sfeer wat te breken: 'Ik voel me net als op de eerste zwemles!' Er wordt hoogstens geglimlacht, ook omdat de deelnemers elkaar nauwelijks kennen.

Met handschoenen wordt driftig geëxperimenteerd; de cursisten hebben de wonderlijkste ontwerpen van de meest uiteenlopende materialen meegenomen. Een enkeling heeft werkhandschoenen bij zich. 'Doe dat maar niet. Daar steken de bijen dwars doorheen en ze zijn veel te kort, waardoor ze nauwelijks onder je mouwen kunnen verdwijnen.' Gelukkig heeft de cursusleider aan reservemateriaal gedacht.

Als de cursisten een plaats in de stal gevonden hebben, opent de meester een kast. Dekplank oplichten, beetje rook, rustig wachten. Het deksel ligt inmiddels naast de kast op de bok, of het staat ergens schuin tegenaan. Vervolgens gaat

de dekplank er rustig van af. Dan gaan er twee doeken over de kast, tegen het warmteverlies en om te voorkomen dat bijen geïrriteerd reageren op onhandige bewegingen. De leraar hangt het raampje terug en een cursist roept verbaasd uit: "Eigenlijk plet je iedere keer een bij!" Waaruit blijkt dat niet iedereen het ontwerp van de kast begrijpt.

### Wonderlijk gedrag

"Pas op! Een bij onder je oksel!" zegt de ene cursist tegen de andere. Ja maar, daarvoor draag je dat pak natuurlijk, geen paniek. De leraar neemt een raampje uit de kast en

## Voor beginners: werken met bijen

Voor dit kader is intensief gebruik gemaakt van de nieuwe editie van *'Bijenhouden, zo doe je dat'*, een uitgave van de NBV voor beginnende imkers. Lees de relevante delen daaruit telkens grondig. Raadpleeg ook geregeld Imkerpedia. Beperk het aantal inspecties zo veel mogelijk. Een inspectie is natuurlijk een verstoring van het volk en kan de prestaties negatief beïnvloeden. Kies telkens een dag met aangenaam weer en 'dracht' – tenzij een inspectie bij matig weer noodzakelijk is – wat betekent dat er iets te halen valt voor de bijen. Als de bijen zeer druk af- en aanvliegen en een aanzienlijk deel van de terugkerende bijen stuifmeelklompjes aan de achterpoten heeft, dan is dat zeker het geval. Op zulke dagen zijn de bijen doorgaans tevreden en vriendelijk.

U kunt uw dathepijp of beroker met blaasbalg vullen met van alles en nog wat. De meeste imkers gebruiken de tabak die in de handel verkrijgbaar is. Die ruikt betrekkelijk aangenaam en geeft weinig vonken of roetaanslag. Ervaren imkers kunnen hartstochtelijk discussiëren over hun voorkeur: een pijp of een beroker.

Als u het deksel afneemt, dan leest u de kastkaart. U geeft wat rook onder de dekplank en u wacht even. De bedoeling is dat de bijen zich volzuigen met honing, zodat ze minder verdedigend reageren. Na enige minuten verwijdt u de dekplank. Gebruik tijdens het werken zo min mogelijk rook. Blaas alleen wat rook over de bovenlatten, als u vindt dat er te veel een kijkje komen nemen.

Het is helemaal mooi als u de bovenlatten bedekt met twee doeken, zodra u de dekplank verwijderd heeft. Voorzie de doeken van latten, zodat u ze kunt oprollen en zodat ze niet kunnen opwaaien. Zo zorgt u ervoor dat de warmte minder makkelijk verdwijnt. Bovendien zullen veel minder bijen u waarnemen, met hopelijk minder verdedigend gedrag tot gevolg. Opvliegen gaat ook al niet, onder zo'n doek vandaan. Verplaats telkens de opening tussen de beide doeken, zodat u het volgende raam kunt bekijken.

Als u traag beweegt tijdens uw bezoek aan de bijen, dan scheelt dat aanzienlijk: de bijen zullen duidelijk minder agressief reageren dan wanneer u snel bewogen had. Een imker werkt een beetje in 'slow motion' zeggen we dan.

Vermijd stoten en trillen. Denk bijvoorbeeld aan een reeks kasten op dezelfde bok. Als u onvoorzichtig met één kast werkt en kastdelen hardhandig terugplaatst of anderszins een hoop geschud en gebonk veroorzaakt, dan gaat u dat zeker merken als u de volgende kast op de bok opent.

demonstreert hoe je het keert. Laten we eens gaan kijken naar de manier waarop de bijen zo'n raat hebben ingericht. Bovenin het voer, vlak daaronder het stuifmeel en dan begint het broed. Zijn er al darren zo vroeg in het jaar? Ja hoor, daar lopen de eerste. Kunnen we het darrenbroed onderscheiden van het werksterbroed? Makkie. De cursisten zitten elkaar behoorlijk in de weg. Iedereen stoot en schuurt tegen andermans kap, waarop de kap weer scheef zit en er gekke poses nodig zijn om toch nog iets mee te krijgen van het spektakel. En warempel, daar loopt de moeder! "Wat raar," zegt iemand, "de moeder loopt lukraak over de raat, terwijl het broed een mooi regelmatig patroon vormt." Nou je het zegt. In het midden is het mooi gesloten en aan de rand zitten de eitjes en de larfjes die ook al in keurig regelmatig gevormde kringen rondom het gesloten broed waarneembaar zijn. Hoe kan dat? Vanwaar die wonderlijke tegenstrijdigheid tussen het ogenschijnlijk willekeurige gedrag van de koningin en dat regelmatige legpatroon? De leraar blijft het antwoord schuldig, zoals op zoveel vragen, waarop de leraar maar dingen vertelt die hij wél zeker weet.

## Een beginnerscursistenhand

Dan mogen de cursisten zelf proberen een raampje uit de kast te nemen. Dat raampje moet vanzelfsprekend aan beide zijden geïnspecteerd worden en teruggehangen. Het terughangen verloopt zeer moeizaam. Gaat het raampje weer terug zoals het erin zat? De cursusleider heeft gelukkig de oortjes gemerkt. En dan dat geknoei met de handschoenen, waarvan altijd weer die duim klem komt te zitten tussen oortje en kast. De cursist die zijn duim wat te wild terug trekt, waardoor het raampje met een lichte bons op zijn plek valt, wordt meteen gestraft: de bijen vliegen massaal op met veel misbaar. Tijdens zo'n allereerste praktijkles wordt er in de ogen van de oude rot maar heel weinig gedaan. Een beginnerscursistenhand is gauw gevuld: beginners zijn vaak perfect tevreden na een in de ogen van de vaklui wat dunne les. Omdat de vaklui eindeloos ver voorlopen op hun leerlingen, volledig uit het zicht, overschatten ze hun discipels zeer gemakkelijk. Dus beginners, vraag die cursusleider gerust de oren van het hoofd. En cursusleiders, controleer telkens grondig of de cursisten uw tempo bijhouden. ●



Peter Linnartz zoekt de koningin.